

Ex his Schyrlæus simul vult exaltare potentiam, altitudinem & magnitudinem Dei, quem Sacra Scriptura ipso Cælo altiozem asserit.

Quanta autem habeatur Cæli Empyreï altitudo interna, de hac nihil determinatur, nisi quod dictus Author in parte altera cap. 1. fol. 6. Cælum Empyreum 8 000 000 000 vicibus majus pronunciet toto Firmamento, ac Epicureos admoneat, opera Dei magna ex his considerare, Cælum verò Empyreum adhuc millionum millionibus altius cogitare jubeat.

An Cælum
Empyreum
sit perituum?

An denique immensum vastissimumque hoc dictum Cælum in futuro extremo judicio perituum sit? quia Cælum & Terra peribunt; An verò in æternum duraturum? de hoc

quoque disputant; quidam asserunt interitum, quidam negant, quidam distinguunt inter Cælum *æreum*, *æthereum* & *empyreum*, ac interitum tantummodo ad *æreum* vel quoque ad *æthereum* restringunt. Unde iterum oritur quæstio, si Cælum *æreum* vel quoque *æthereum* perirent, quid in isto immenso spatio ab Empyreico circumscripto maneret? an vacuum? an prorsus nihil maneret? seu ad quid, vel cui bono? cujusque materiæ id spatium foret? Quod tamen secundum *Riccioli* sententiam (si Cælum Stellatum à Terra distaret 210 000 semid. Terræ) 38 808 000 000 000 000 terrenorum globorum in se comprehendere posset. De quibus omnibus l. seq. cap. 11. vide nostras cogitationes.

CAPUT XXXIV.

An extra hunc Mundum alii vel plures sint Mundi? & utrum sint in certo numero, an innumerabiles?

Authores
qui pluralitatem
Mundorum
statuerunt.

Supra in principio hujus libri nominavimus quosdam eorum qui statuerunt plures seu infinitos esse Mundos, ut: *Aristarchus*, *Anaximenes*, *Xenophanes*, *Democritus*, *Epicurus*, *Metrodorus Chius*, *Leucippus*, *Diogenes* & alii (quos *Theodoretus lib. 1. de curand. Græcorum affection.* & *D. Thomas 1. p. 9. 68. art. 3.* commemorant) unde *Alexandro M. quærenti*, cum plures sint Mundi, se verò nondum unius esse Dominum, *lachrymas* expresserunt.

Platonem aliquando quoque plures Mundos statuisse, *Plutarchus lib. de de Orac.* refert. Imò dictus *Metrodorus*, sicut in magno campo non unam spicam nasci videmus, sic quoque in Infinito, unum Mundum esse, absurdum putavit; nam quod eorum copia sit infinita, ex eo manifestum esse dixit, quia infinitæ sint causæ, ex quibus hic mundus constet: necesse igitur infinitos quoque esse Mundos; Ubi enim omnes ponuntur causæ, ibi etiam effectus; Causæ autem sint sive *Atomi* sive *Elementa*. *Plutarch. lib. 1. de Plac. Phil. c. 5.*

Quid UNI-
VERSUM.

Empedocles, Mundum quidem unum esse dixit, non tamen *Universum* esse Mundum, sed modicam

quandam *Universi* partem, reliquum verò principium, *Materiam*. *Seleucus*, Mundum hunc infinitum esse, in medium protulit. *Diogenes*, *Universum* quidem infinitum esse, *Mundum* verò finitum, statuit.

Stoici, *Universum* & *Totum* differre tradunt; *Universum* enim esse infinitum unà cum *Vacuo*, *Totum* autem, esse *Mundum* citra *Vacuum*, ut non idem sit *Totum* & *Mundus*. *Plut. lib. 2. cap. 1. de plac. Phil.*

His omnibus contradixit *Thales*, ejusque sectatores, *Mundum* finitum & unicum esse asserentes.

Plato etiam opinionis suæ, quod unus sit *Mundus*, & *Unum* *Universum*, conjecturam facit, ex tribus:

(1) Quod perfectus non sit, si non omnia complectatur. (2) Quod similis non sit suo exemplari, si non unigenitus existat. (3) Quod non incorruptibilis futurus, si quid extra ipsum esset &c. *Aristoteles* diversis vult rationibus probare unicum esse *Mundum*. (1) Quoniam ex tota materia, quæ est in rerum natura, constet: Constare autem ex tota materia *Universi*, eo ostendit, quod sensibilia corpora (ut verè præsupponit) intra hunc *Mundum* consistant, ideo-

Authores
qui unicum
saltem Mun-
dum sta-
tuunt.

Aristotelis
rationes,
unicum sal-
tem Mun-
dum esse.